

Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar

**Ársreikningur
2016**

Efnisyfirlit

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra	2-4
Áritun óháðs endurskoðanda	5-6
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016	7
Efnahagsreikningur 31. desember 2016	8
Sjóðstreymi ársins 2016	9
Yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu 31. desember 2016	10
Skýringar	11-28
Kennitölur	29
Deildaskipt yfirlit tryggingafræðilegrar stöðu	30-31

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda.

Enginn starfsmaður var á launaskrá hjá sjóðnum, en Brú lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga hefur frá 1. júní 1999 annast rekstur sjóðsins.

Nýjar reglur um ársreikninga lífeyrissjóða

Ársreikningur sjóðsins er gerður samkvæmt nýjum reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem kemur nú til framkvæmda í fyrsta sinn við gerð ársreiknings fyrir árið 2016. Samanburðarfráfarðum hefur verið breytt til samræmis. Heildaráhrif breytinganna eru að hrein eign sjóðsins m.v. árslok 2015 hækkar um 996 m.kr. Áhrif á nafnávöxtun á árinu 2015 er 0,9% til hækkunar. Frekari upplýsingar um áhrif breytinganna er að finna í skýringum 38-42.

Sjóðfélagar og iðgjöld

Sjóðfélagar, þ.e. einstaklingar sem eiga réttindi í sjóðnum óháð því hvort þeir hafa greitt iðgjald á árinu eða þegið lífeyri, voru 17.257 í árslok 2016, samanborið við 17.519 í upphafi árs. Alls greiddu 446 einstaklingar iðgjöld til sjóðsins á árinu 2016 (2015: 498).

Iðgjöld námu 322 m.kr. á árinu 2016 (2015: 317 m.kr.). Hlutdeild launagreiðenda í greiddum lífeyri var 2.074 m.kr. á árinu 2016 (2015: 1.669 m.kr.). Heildariðgjöld til sjóðsins á árinu námu samtals 2.527 m.kr. en voru á árinu á undan 2.109 m.kr. sem er 19,8% hækkun á milli ára.

Lífeyrisþegar og lífeyrisgreiðslur

Á árinu 2016 fengu að meðaltali 3.480 einstaklingar greiddan lífeyri frá sjóðnum (2015: 3.299).

Greiddur lífeyrir nam 4.138 m.kr. á árinu 2016 (2015: 3.606 m.kr.), eða að meðaltali 1.188 þús. kr. til hvers lífeyrisþega (2015: 1.092 þús. kr.).

Fjárfestingatekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingatekjur námu 2.606 m.kr. á árinu 2016 (2015: 6.458 m.kr.). Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður, nam 159 m.kr. (2015: 151 m.kr.), sem jafngildir 0,2% af meðalstöðu eigna (2015: 0,2%).

Heildareignir og hrein eign til greiðslu lífeyris

Í árslok 2016 námu fjárfestingaeignir sjóðsins 74.060 m.kr. (2015: 73.009 m.kr.). Heildareignir sjóðsins námu 74.357 m.kr. í árslok 2016 (2015: 73.420 m.kr.). Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 74.062 m.kr. í árslok 2016 (2015: 73.226 m.kr.)

Ávöxtun

Nafnávöxtun á árinu 2016 var 3,4% (2015: 8,4%), sem samsvarar 1,3% raunávöxtun (2015: 6,3%). Meðalraunávöxtun síðustu 5 ára var 3,8% og meðalraunávöxtun síðustu 10 ára var 3,9%.

Vísitala neysluverðs hækkaði úr 429,4 í 438,4 eða um 2% á árinu 2016.

Tryggingafræðileg úttekt

Tryggingafræðileg úttekt sem miðar við árslok 2016 sýnir að heildarstaða sjóðsins var neikvæð um 28.188 m.kr. (2015: 22.836 m.kr.) sé ekki horft til hluteildar launagreiðenda í greiddum lífeyri. Lífeyrissjóðurinn er með bakábyrgð Reykjavíkurborgar og er hann því undanþeginn ákvæði laga 129/1997 um tryggingafræðilegt jafnvægi. Við úttektina er miðað við að raunávöxtun eigna sjóðsins verði 3,5% á komandi árum. Nánari upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu sjóðsins er að finna í sérstöku yfirliti og í skýringu 34.

Atburðir eftir lok reikningsárs

Frá lokum reikningsárs fram að áritunardeggi hafa ekki orðið neindir óhagstæðir atburðir sem hafa haft verulega þýðingu á fjárhagslega stöðu sjóðsins.

Þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Lífeyrissjóðurinn hefur verið starfandi frá árinu 1930 og aðeins þeir starfsmenn sem störfuðu hjá Reykjavíkurborg eða stofnunum hans fengu aðild að sjóðnum. Sjóðnum var lokað fyrir nýjum sjóðfélögum 1. júlí 1998 og þeir einir sem greiddu iðgjöld til sjóðsins í júní 1998 fengu áfram aðild að sjóðnum.

Samþykktir sjóðsins gera ekki ráð fyrir að iðgjöld til hans og ávöxtun þeirra dugi fyrir lífeyrisgreiðslum. Samkvæmt 22. grein samþykktar sjóðsins greiðir borgarsjóður og aðrir launagreiðendur tiltekinn hundradshluta lífeyris samkvæmt ákvörðun borgarstjórnar að fenginni umsögn sjóðstjórnar og tryggingastærðfræðings. Það hlutfall var 69% á árinu 2016 og stendur lífeyrissjóðurinn þannig undir 31% af greiddum lífeyri. Miðað við þetta hlutfall til framtíðar verða heildareignir sjóðsins í jafnvægi við heildarskuldbindingar.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Stjórn og stjórnendur lífeyrissjóðsins hafa sett sér það markmið að hafa góða stjórnarhætti að leiðarljósi. Sjóðurinn hefur sett sér starfsreglur í samræmi við 51. gr reglna um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Við mótun stjórnarhátta hefur stjórn sjóðsins stuðst við leiðbeiningar sem fram koma í

Sjóðurinn fylgir leiðbeiningunum í meginatriðum en vikur þó að hluta frá leiðbeiningunum einkum þar sem efnistöð eiga ekki við um lífeyrissjóði, til að mynda atriði sem varða hluthafafundi og hluthafa. Þá innifelur stjórnarhættayfirlýsing sjóðsins hvorki greiningu á umhverfisþáttum og félagslegum þáttum né upplýsingar um helstu þætti í árangursmati stjórnar. Þá er hvatt til þess að stjórn skipi starfskjaranefnd til að setja sjóðnum starfskjarastefnu og semja við framkvæmdastjóra og aðra starfsmenn, um laun og önnur starfskjör. Þar sem enginn starfsmaður starfar hjá sjóðnum þá á það ekki við en sjóðurinn er í rekstrarumsjá Brúar lífeyrissjóðs starfsmanna sveitarfélaga.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórn ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins og sér til þess að skipulag hans og starfsemi sé jafnan í samræmi við ákvæði laga, reglugerða og samþykkt sjóðsins. Stjórn skipar þriggja manna endurskoðunarnefnd sem heyrir beint undir stjórn en skv. ákvæðum laga um ársreikninga skulu einingar tengdar almannahagsmunum eins og lífeyrissjóðir starfrækja endurskoðunarnefnd. Frekari upplýsingar um stjórn, einstaka stjórnarmenn og stjórnarhætti er að finna í sérstakri yfirlýsingu stjórnar sem er birt á heimasíðu sjóðsins.

Áhættustefna sjóðsins var yfirfarin á árinu 2016 og var uppfærð stefna samþykkt af stjórn þann 19.12.2016. Tilgangur með áhættustefnu sjóðsins er að auka öryggi í rekstri hans þannig að áhætta er metin fyrir ákvörðunartöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni. Stefnan byggir á skilgreiningu á áhættustýringu sem felst í leiðum til að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri sjóðsins.

Áhætta í starfseminni er skilgreind til samræmis við skilgreiningu í leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins (FME), sem öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að réttindi sjóðfélaga skerðist til skemmri eða lengri tíma. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Nánar er fjallað um áhættustýringu sjóðsins í skýringum 43-48.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf

Lífeyrissjóðurinn telst til eininga tengdum almannahagsmunum eins og hugtakið er skilgreint í lögum um ársreikninga nr. 3/2006, með síðari breytingum. Með breytingum á þeim lögum, sem tóku gildi í júní 2016, bættist m.a. ný grein við lög um ársreikninga, sem varðar ófjárhagslega upplýsingagjöf í reikningsskilum félaga sem teljast einingar tengdar almannahagsmunum.

Í yfirliti með skýrslu stjórnar skulu, skv. 66. gr. d liðar í lögum um ársreikninga sem tóku gildi í júní 2016, fylgja upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif félagsins í tengslum við umhverfis- félags- og starfsmannamál. Þá skal gerð grein fyrir stefnu félagsins í mannréttindamálum og hvernig félagið spornar við spillingar- og mútumálum. Ef félagið hefur ekki stefnu samkvæmt ákvæðinu skal gera skýra og rökstudda grein fyrir því í yfirlitinu.

Sjóðurinn hefur ekki enn mótað formlega stefnu varðandi birtingu ófjárhagslegra upplýsinga. Umrætt ákvæði um ófjárhagslegar upplýsingar kom inn á miðju reikningsári 2016 og aðdragandi að innleiðingu og mótun stefnu um framkvæmd því skammur. Undirbúningur við þá vinnu er þó hafinn og er miðað við að gerð verði nánari grein fyrir málinu í skýrslu með ársreikningi sjóðsins fyrir reikningsárið 2017.

Áhrif óvissu og væntanleg þróun sjóðsins

Starfsemi sjóðsins var með hefðbundnum hætti á árinu 2016. Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn þurfa að huga að því að selja eignir til að standa undir lífeyrisgreiðslum þar sem lífeyrisbyrði sjóðsins þýngist nú á hverju ári.

Stjórn og framkvæmdastjóri Lífeyrissjóðs starfsmanna Reykjavíkurborgar staðfesta hér með ársreikning þennan með undirskrift sinni.

Reykjavík, 7. apríl 2017

Skúli Þór Helgason, stjórnarformaður

Þorgrímur Hallgrímsson, stjórnarmaður

Halldór Halldórsson, stjórnarmaður

Heiðar Ingi Vannsson, stjórnarmaður

Ása Clausen, stjórnarmaður

Gerður Guðjónsdóttir, framkvæmdastjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs starfsmanna Reykjavíkurborgar

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Lífeyrissjóðs starfsmanna Reykjavíkurborgar fyrir árið 2016. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit yfir breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingadeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir, skýringar og kennitölur.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2016, efnahag hans 31. desember 2016, breytingu á handbæru fé á árinu 2016 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2016, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða og að skýrsla stjórnar hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda. Við erum óháð lífeyrissjóðnum samkvæmt ákvæðum siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins. Við uppfyllum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum lífeyrissjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning lífeyrissjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa lífeyrissjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi lífeyrissjóðsins. Stjórnendum lífeyrissjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með áliði okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

- Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir áliði okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.
- Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Áritun óháðs endurskoðanda

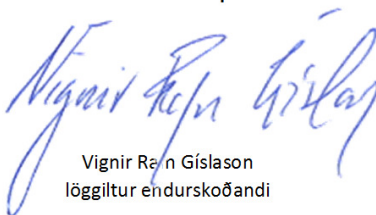
- Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að lífeyrissjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.
- Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Reykjavík, 7. apríl 2017

PricewaterhouseCoopers ehf.

Vignir Rann Gíslason
löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016

	Skýring	2016	2015
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		93.873	95.535
Iðgjöld launagreiðenda		229.561	224.544
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(1.207)	(2.924)
		<u>322.227</u>	<u>317.155</u>
Sérstök aukaframlög	22	2.205.115	1.792.121
Iðgjöld samtals	7	<u>2.527.342</u>	<u>2.109.276</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	23	(4.135.578)	(3.601.583)
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		(2.512)	(4.616)
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		(115)	(68)
Lífeyrir samtals		<u>(4.138.205)</u>	<u>(3.606.267)</u>
Hreinar fjárfestingatekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	24	(676.510)	2.483.575
Hreinar tekjur af skuldabréfum	25	3.277.109	3.946.412
Vaxtatekjur af bundnum bankainnistæðum		44.895	76.070
Aðrar fjárfestingatekjur:			
Vaxtatekur af handbæru fé		9.322	9.464
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		753	245
Ýmsar fjárfestingatekjur		0	15
Fjárfestingagjöld	9, 26	(49.984)	(57.334)
Hreinar fjárfestingatekjur samtals	8	<u>2.605.585</u>	<u>6.458.448</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	27	(158.883)	(150.984)
Rekstrarkostnaður samtals	10	<u>(158.883)</u>	<u>(150.984)</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		835.839	4.810.474
Hrein eign frá fyrra ári		73.225.791	68.415.317
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs		<u><u>74.061.629</u></u>	<u><u>73.225.791</u></u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2016

	Skýring	31.12.2016	31.12.2015
Eignir			
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	13, 24, 30	9.669.710	7.731.271
Skuldabréf	14, 31	64.218.141	63.521.371
Bundnar bankainnistæður	15	172.036	1.756.624
Fjárfestingar samtals		74.059.887	73.009.267
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		11.767	27.966
Aðrar kröfur		225.128	278.530
Kröfur samtals	17, 33	236.896	306.496
Ýmsar eignir			
Handbært fé		60.159	104.552
Ýmsar eignir samtals		60.159	104.552
Eignir samtals		74.356.942	73.420.315
Skuldir			
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur		2.285	887
Aðrar skuldir		293.027	193.637
Skuldir samtals		295.312	194.524
Hrein eign til greiðslu lífeyris		74.061.629	73.225.791
Skuldbindingar utan efnahags	35		
Áhrif upptöku reglna FME nr. 335/2015 á ársreikning sjóðsins	38-42		
Áhættustýring	43-48		

Sjóðstreymi ársins 2016

	Skýring	2016	2015
Inngreiðslur			
Löggjöld		2.543.541	2.097.868
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		10.075	9.725
Aðrar inngreiðslur		154.190	135.237
Inngreiðslur samtals		2.707.807	2.242.830
Útgreiðslur			
Lífeyrir		(4.138.205)	(3.606.267)
Rekstrarkostnaður		(158.883)	(150.984)
Aðrar útgreiðslur		(49.984)	(90.847)
Útgreiðslur samtals		(4.347.073)	(3.848.098)
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		(1.639.266)	(1.605.268)
Fjárfestingahreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum		144.598	123.859
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(7.445.983)	(1.442.818)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		4.686.437	3.036.779
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		6.263.980	4.830.146
Keypt skuldabréf		(7.585.099)	(6.492.628)
Seld skuldabréf		3.901.458	2.570.464
Bundin innlán		1.629.483	(1.272.742)
Fjárfestingahreyfingar nettó		1.594.874	1.353.060
(Lækkun) á handbæru fé		(44.393)	(252.208)
Handbært fé í upphafi árs		104.552	356.760
Handbært fé í lok árs		60.159	104.552

Yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu 31. desember 2016

	Skýring	Áfallið	31.12.2016 Framtíðar	Samtals
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		74.061.629		74.061.629
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(82.300)		(82.300)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(1.651.000)		(1.651.000)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(1.421.300)		(1.421.300)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(1.984.854)	(145.146)	(2.130.000)
Núvirði framtíðariðgjalda			2.097.300	2.097.300
Hluti launagreiðenda í lífeyrisgreiðslum			50.863.800	50.863.800
Eignir samtals		68.922.176	52.815.954	121.738.129
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		77.296.878	4.152.800	81.449.678
Örorkulífeyrir		1.764.671	56.614	1.821.285
Makalífeyrir		15.193.413	582.143	15.775.556
Barnalífeyrir		11.300	4.565	15.865
Skuldbindingar samtals		94.266.262	4.796.122	99.062.384
Eignir umfram skuldbindingar	34	(25.344.087)	48.019.832	22.675.746
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2016		-26,9%	1001,2%	22,9%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2016		-23,0%	935,3%	26,7%
Ef ekki er tekið til framlags launagreiðanda vegna lífeyrisgreiðslna verður staðan eftirfarandi:				
Eignir umfram skuldbindingar		(25.344.087)	(2.843.968)	(28.188.054)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2016		-26,9%	-59,3%	-28,5%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2016		-23,0%	-58,0%	-24,8%

	Skýring	Áfallið	31.12.2015 Framtíðar	Samtals
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		73.225.791		73.225.791
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(2.265.998)		(2.265.998)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(268.491)		(268.491)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(1.450.700)		(1.450.700)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(2.016.100)	(159.900)	(2.176.000)
Núvirði framtíðariðgjalda			2.160.764	2.160.764
Hluti launagreiðenda í lífeyrisgreiðslum			47.372.353	47.372.353
Eignir samtals		67.224.501	49.373.217	116.597.718
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		70.547.118	4.002.361	74.549.479
Örorkulífeyrir		1.905.361	124.687	2.030.048
Makalífeyrir		14.828.227	636.994	15.465.221
Barnalífeyrir		11.200	4.946	16.146
Skuldbindingar samtals		87.291.907	4.768.988	92.060.895
Eignir umfram skuldbindingar	34	(20.067.406)	44.604.229	24.536.823
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2015		-23,0%	935,3%	26,7%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2015		-18,7%	752,7%	29,1%
Ef ekki er tekið til framlags launagreiðanda vegna lífeyrisgreiðslna verður staðan eftirfarandi:				
Eignir umfram skuldbindingar		(20.067.406)	(2.768.124)	(22.835.530)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2015		-23,0%	-58,0%	-24,8%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2015		-18,7%	-56,3%	-21,0%

Yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu A og B deildar er að finna aftar í reikningnum sem deildaskipt yfirlit tryggingafræðilegrar stöðu.

Skýringar

Starfsemi

1. Almenn

Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar (LsRb eða sjóðurinn) var stofnaður með samþykkt bæjarstjórnar þann 2. janúar 1930 og hét þá Eftirlaunasjóður Reykjavíkurbæjar. Sjóðurinn starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hefur til þess fullgilt starfsleyfi, sem gefið var út 8. desember 1998.

Aðsetur sjóðsins er að Sigtúni 42, 105 Reykjavík. Ársreikningurinn var samþykktur á stjórnarfundum þann 7. apríl 2017.

2. Sjóðfélagar

Sjóðurinn rekur tvær samtryggingardeildir A deild og B deild sem eru númer 640.

Sjóðurinn var ætlaður þeim sem greiddu iðgjöld vegna starfa hjá Reykjavíkurborg, stofnunum borgarinnar eða stofnunum eða félögum skrásettum í Reykjavík sem borgin átti aðild að og voru iðgjaldaskyldir til sjóðsins. Í júlí 1998 var sjóðnum lokað fyrir nýjum sjóðfélögum. Þeim einum sem greiddu til sjóðsins í júní 1998 er heimilt að greiða áfram til hans, enda hafi iðgjald verið greitt til sjóðsins óslitið frá þeim tíma.

A deild

A deild er almenn deild. Sjóðfélagar eru allir starfsmenn Reykjavíkurborgar og stofnana hennar, sem unnið hafa hjá þessum aðilum hálf starf eða meira í fulla tólf mánuði og falla undir lög nr. 94/1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna.

Iðgjald er 12%, þ.e. 4% frá sjóðfélaga og 8% frá launagreiðanda. Hafi sjóðfélagi greitt til sjóðsins í 32 ár, falla iðgjaldagreiðslur hans niður og launagreiðandi greiðir 12%. Lífeyrir er ævilangur ellilífeyrir frá 65 ára aldri hafi sjóðfélagi greitt í a.m.k. 5 réttindaár, örorkulífeyrir, ævilangur makalífeyrir og barnalífeyrir. Sé sjóðfélagi orðinn 60 ára getur hann látið af störfum ef samanlagður aldur hans og starfsaldur eru 95 ár.

Lífeyrisréttindi eru miðuð við laun sem fylgja starfi því er sjóðfélagi gegndi síðast (eftirmannsregla) eða breytast með meðalvísitölu launa opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu sem Hagstofa Íslands reiknar út.

B deild

Framangreind ákvæði gilda ekki um réttindi sjóðfélaga sem ekki ná fimm ára starfstíma. Um réttindi þeirra gilda ákvæði samkvæmt grundvallarreglugerð Sambands almennra lífeyrissjóða frá árinu 1997 og eru réttindi þeirra sjóðfélaga varðveitt í B-deild sjóðsins. Fyrir hvert ár sem greitt er til sjóðsins ávinnt ellilífeyrisréttur sem er 1,4% af þeim launum sem greitt er af og eru þau réttindi verðtryggt miðað við vísitölu neysluverðs. Ellilífeyrisaldur er 67 ára og makalífeyrisréttur ekki ævilangur.

Ábyrgð borgarsjóðs

Borgarsjóður Reykjavíkur ábyrgist skuldbindingar sjóðsins, en auk iðgjaldagreiðslna skulu borgarsjóður og viðkomandi stofnanir endurgreiða tiltekið hlutfall af útgjöldum til lífeyrisgreiðslna. Hlutfallið er ákveðið af borgarstjórn að fenginni umsögn tryggingafræðings og sjóðsstjórnar. Endurgreiðsluhlutfall var 69% árið 2016 eða óbreytt frá fyrra ári.

3. Rekstur

Brú lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga hefur annast rekstur sjóðsins frá 1. júní 1999.

Reikningsskilaaðferðir

4. Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga, lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er gerður í íslenskum krónum, sem er bæði starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins. Fjárhæðir eru birtar í þúsundum króna nema annað sé tilgreint sérstaklega.

5. Breytingar á reikningsskilaaðferðum

Sjóðurinn hefur tekið upp reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 og leiðir það til breytinga á mati og framsetningar ýmissa liða reikningsskilanna. Samanburðarfjárhæðum hefur verið breytt til samræmis. Nánari upplýsingar um breytingarnar og áhrif þeirra má finna í skýringu 38-42.

6. Mat og ákvarðanir

Gerð ársreiknings krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, meti og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda. Endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning sjóðsins:

- Gangvirði óskráðra fjárfestinga.
- Tryggingafræðileg staða, sjá yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu og skýringu 34.

Skýringar

7. Iðgjöld

Iðgjöld eru færð til tekna þegar skilagreinar hafa borist sjóðnum, óháð því hvort þau eru greidd eða ekki. Ógreidd iðgjöld í árslok eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur. Sérstök aukaframlög er hlutdeild launagreiðenda samkvæmt samþykktum sjóðsins. Endurgreiðslan nam 69% af greiddum lífeyri á árinu 2016. Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er hluti af tryggingargjaldi vegna launa og rennur til lækkunar og jöfnunar á örorkubyrði milli lífeyrissjóða.

8. Hreinar fjárfestingatekjur

Undir hreinar fjárfestingatekjur færast allar fjárfestingatekjur að fráðregnum öllum fjárfestingagjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í rekstrarreikning sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að fráðregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu 26 um fjárfestingargjöld. Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði. Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 24 má sjá hreinar fjárfestingatekjur af 20 stærstu fjárfestingum sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að fráðregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu 26 um fjárfestingargjöld. Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknar af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

c) Aðrar fjárfestingatekjur

Undir liðinn ýmsar fjárfestingatekjur falla m.a. vaxtatekjur af handbæru fé.

d) Fjárfestingagjöld

Fjárfestingagjöld samanstanda aðallega af gjöldum og þóknunum til fjármálafyrirtækja og sjóða um sameiginlega fjárfestingu vegna umsýslu og stjórnnunar á fjárfestingum sjóðsins.

9. Þóknarir til fjármálafyrirtækja

Þóknarir til fjármálafyrirtækja skiptast í beinar þóknarir, sem greiddar eru samkvæmt samningum eða gjaldskrá, og óbeinar þóknarir sem koma fram í gengismun í viðskiptum eða vaxtatekjum.

Beinar þóknarir skiptast í:

- Eignastýringarþóknarir, sem almennt reiknast sem hlutfall af eignum í stýringu og eru mismunandi milli þjónustuaðila.
- Vörsluþóknarir, sem almennt reiknast af virði eignasafns hverju sinni og eru mismunandi milli vörsluaðila.
- Viðskiptaþóknarir vegna beinna viðskipta, sem almennt reiknast sem hlutfall af viðskiptum hverju sinni.

10. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til.

11. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfaviðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum, bundnum bankainnistæðum, fjárfestingum í íbúðarhúsnæði og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og endurmeta þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

Nánari umfjöllun um reikningsskilaaðferðir sem snúa að fjárfestingum er að finna í skýringum 12-16.

Skýringar

12. Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagæringar, aðrir en útlán og skuldabréf sem haldin eru til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán og skuldabréfaeign sem stjórnendur ætla að halda til gjalddaga eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagæringa sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 37. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

13. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

14. Skuldabréf

Undir liðinn skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 31 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

15. Bundnar bankainnstæður

Undir bundnar bankainnstæður eru færð innlán í bönkum og sparisjóðum sem bundin eru til lengri tíma en þriggja mánaða en sjóðurinn horfir á þessar bankainnstæður sem fjárfestingu en ekki sem handbært fé.

16. Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok.

17. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og færð í afskriftarrekning samkvæmt niðurstöðu slíks mats. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð undir önnur gjöld í yfirliti um breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris.

18. Varanlegir rekstrarfjármunir

Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar átti enga varanlega rekstrarfjármuni í árslok 2016 eða í árslok 2015.

19. Handbært fé

Handbært fé samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum. Handbært fé og jafngildi þess eru færð í efnahagsreikning á kostnaðarverði.

20. Skuldir

Skuldir eru færðar á nafnverði að teknu tilliti til gengismunar.

21. Erlendir gjaldmiðlar

Eignir og skuldir í erlendra mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Notað er kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir. Útreikningur á flökti tekur tillit til kaupgengis Seðlabanka Íslands.

Mynt	Kaupgengi		Sölugengi		Meðalgengi		Ársflökt	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	2016	2015	2016	2015
USD	112,55	129,28	113,09	129,90	112,82	129,59	8,6%	10,1%
EUR	118,80	140,93	119,46	141,71	119,13	141,32	3,2%	3,1%
GBP	138,57	191,59	139,25	192,53	138,91	192,06	11,9%	8,5%
DKK	15,98	18,88	16,07	18,99	16,02	18,94	3,2%	3,1%

Skýringar

Sundurliðanir

22. Sérstök aukaframlög

Sérstök aukaframlög sundurliðast sem hér segir:

	2016	2015
Hlutdeild launagreiðenda í greiddum lífeyri	2.073.603	1.668.793
Samtímagreiðslur	107.711	102.317
Framlag ríkis til jöfnunar örorkubyrði	23.800	21.011
	2.205.115	1.792.121

Sérstök aukaframlög skiptist sem hér segir á launagreiðendur:

	2016	2015
Reykjavíkurborg	1.899.559	1.646.453
Aðrir launagreiðendur	281.755	124.656
Framlag ríkis til jöfnunar örorkubyrði	23.800	21.011
	2.205.115	1.792.121

23. Lífeyrir

Lífeyrir sundurliðast sem hér segir:

	2016	2015
Ellilífeyrir	3.267.378	2.799.763
Örorkulífeyrir	183.909	209.180
Makalífeyrir	682.864	590.769
Barnalífeyrir	1.427	1.872
	4.135.578	3.601.583

24. Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast sem hér segir:

	Bókfært verð 31.12.2016	Arður	Gengis- munur	Gangvirðis- breytingar	Hreinar tekjur 2016	2015
Stefnir ÍS-15	2.435.111	0	0	(270.914)	(270.914)	1.456.051
Reitir fasteignafélag hf.	945.492	12.494	0	88.131	100.625	288.373
Icelandair Group hf.	817.559	17.117	0	(452.696)	(435.579)	287.830
Stefnir Lausafjárjóður	581.801	0	0	10.201	10.201	2.919
Marel hf.	562.378	1.460	0	(10.485)	(9.025)	29.555
Skammtímasjóður ÍV	489.445	0	0	28.760	28.760	5.661
Össur hf.	396.826	1.931	0	(84.819)	(82.888)	98.977
Landsbréf - LEQ	364.994	0	0	(15.116)	(15.116)	31.421
Vátryggingafélag Íslands hf.	323.391	22.138	0	9.898	32.036	32.982
Júpiter - Lausafjárjóður	321.895	0	0	11.913	11.913	0
iShares Core S&P 500	239.532	0	(21.953)	19.431	(2.522)	0
Síminn hf.	238.246	7.299	0	(58.123)	(50.824)	80.559
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.	209.109	3.000	0	30.919	33.919	28.884
iShares Core S&P 500	191.335	0	(1.755)	9.400	7.645	0
Robeco BP - US Premium Equities	158.877	0	(4.214)	7.305	3.091	0
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður	146.073	0	0	(766)	(766)	0
Skeljungur hf.	125.490	0	0	(2.410)	(2.410)	0
MFS- Meridian European Value Fund	111.661	0	(13.725)	549	(13.175)	0
Alda Credit Fund slhf.	107.400	0	0	3.400	3.400	0
Hagar hf.	102.600	3.230	0	9.879	13.109	3.866
Aðrar eignir	800.494	10.548	(97.806)	49.267	(37.990)	136.498
	9.669.710	79.216	(139.453)	(616.274)	(676.510)	2.483.575

Skýringar

25. Hreinar tekjur af skuldabréfum

Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast sem hér segir:

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Hreinar tekjur	
				2016	2015
Skuldabréf færð á gangvirði					
Skuldabréf með ríkisábyrgð	691.591	0	0	691.591	1.339.502
Skuldabréf sveitarfélaga	48.539	0	0	48.539	110.703
Skuldabréf lánastofnana	197.844	0	0	197.844	77.438
	937.974	0	0	937.974	1.527.642

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Hreinar tekjur	
				2016	2015
Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga					
Skuldabréf með ríkisábyrgð	1.506.034	(97.757)	0	1.408.277	1.632.647
Skuldabréf sveitarfélaga	372.084	0	0	372.084	347.352
Skuldabréf lánastofnana	87.925	0	0	87.925	59.506
Skuldabréf fyrirtækja	393.548	(15.330)	43.731	421.949	357.682
Útlán til sjóðfélaga	27.939	0	(1.420)	26.519	14.632
Önnur útlán	22.381	0	0	22.381	6.951
	2.409.911	(113.087)	42.311	2.339.135	2.418.770
Samtals skuldabréf	3.347.885	(113.087)	42.311	3.277.109	3.946.412

Breyting á niðurfærslu skuldabréfa sundurliðast sem hér segir:

	2016	2015
Staða í ársbyrjun	637.503	730.669
Afskrifað á árinu	(538.248)	(94.759)
Áður varúðarfærð skuldabréf færð út	10.740	0
Breyting á niðurfærslu	(42.311)	1.594
Staða í árslok	67.684	637.503

26. Fjárfestingagjöld

Fjárfestingagjöld sundurliðast sem hér segir:

	2016	2015
Fjársýslubóknun	41.389	46.758
Vörslubóknun	7.742	10.576
Önnur fjárfestingagjöld	854	0
	49.984	57.334

Óbeinar þóknar eru ekki sérgreindar í reikningum sjóðsins heldur koma fram í ávöxtun undirliggjandi eigna. Áætluð upphæð þeirra er sem hér segir:

	2016	2015
Erlendir verðbréfasjóðir	6.600	1.105
Innlendir verðbréfasjóðir	26.055	36.248
	32.656	37.353

Samtals beinar og óbeinar þóknar til fjármálafyrirtækja	33.509	37.353
Sem hlutfall af eign í verðbréfasjóðum	0,5%	0,8%

27. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sundurliðast sem hér segir:

	2016	2015
Laun og launatengd gjöld stjórnar og endurskoðunarnefndar	8.481	7.653
Annar rekstrarkostnaður	150.402	143.331
	158.883	150.984

Skýringar

28. Laun stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda

Laun stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda sundurliðast sem hér segir:

Stjórn	2016	2015
Skúli Þór Helgason, formaður stjórnar	1.969	525
Björk Vilhelmsdóttir, fyrrverandi formaður stjórnar	0	1.350
Ása Clausen	985	900
Þógrímur Hallgrímsson	985	900
Heiðar Ingi Svansson	985	900
Hildur Sverrisdóttir	656	900
Marta Guðjónsdóttir	410	0
Halldór Halldórsson	22	0
Kolbrún Hauksdóttir	22	0
Kjartan G Ingvason	22	0
Heiða Kristín Helgadóttir	22	0
	6.078	5.475
Endurskoðunarnefnd	2016	2015
Birgir Björn Sigurbjörnsson, formaður endurskoðunarnefndar	492	450
Björk Vilhelmsdóttir	246	175
Ása Clausen	246	250
	985	875

Framkvæmdastjóri sjóðsins er á launaskrá hjá Brú lífeyrissjóði starfsmanna sveitarfélaga sem annast rekstur sjóðsins.

29. Þóknarir til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings

Þóknarir til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings sundurliðast sem hér segir:

Ytri endurskoðendur	2016	2015
Endurskoðun ársreiknings	6.266	3.861
Önnur þjónusta	0	2.212
	6.266	6.073
Innri endurskoðendur	2016	2015
Innri endurskoðun	1.097	2.084
Önnur þjónusta	0	0
	1.097	2.084
Tryggingastærðfræðingur	2016	2015
Tryggingafræðileg athugun	1.488	1.426
Önnur þjónusta	508	831
	1.996	2.257

30. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum sundurliðast sem hér segir:

Hlutabréf	Innlend	Erlend	31.12.2016	Innlend	Erlend	31.12.2015
Skráð félög	3.816.729	55.576	3.872.305	2.706.216	78.826	2.785.042
Óskráð félög	342.272	0	342.272	195.794	0	195.794
Framtakssjóðir	0	0	0	60	0	60
	4.159.001	55.576	4.214.577	2.902.070	78.826	2.980.896
Hlutdeildarskírteini	Innlend	Erlend	31.12.2016	Innlend	Erlend	31.12.2015
Hlutabréfasjóðir	2.800.104	1.177.662	3.977.767	3.807.073	70.045	3.877.118
Skuldabréfasjóðir	84.225	0	84.225	391.550	181.333	572.883
Peningamarkaðssjóðir	1.393.141	0	1.393.141	300.374	0	300.374
	4.277.470	1.177.662	5.455.133	4.498.997	251.378	4.750.375
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals	8.436.472	1.233.238	9.669.710	7.401.068	330.204	7.731.271

Skýringar

Eignarhlutur í einstökum hlutafélögum er undir 2% af útgefnu hlutafé og bókfært verð undir 5% af hreinni eign til greiðslu lífeyris, nema í eftirfarandi tilvikum:

Félag	Eignarhlutur	Skráð/óskráð	Bókfært virði	
			31.12.2016	31.12.2015
FOSS fasteignafélag slhf.	5,91%	Óskráð	88.138	88.138
			88.138	88.138

31. Skuldabréf

Skuldabréf sundurliðast sem hér segir:

Skuldabréf færð á gangvirði	Innlend	Erlend	31.12.2016	Innlend	Erlend	31.12.2015
Skuldabréf með ríkisábyrgð	15.815.456	0	15.815.456	16.134.169	0	16.134.169
Skuldabréf sveitarfélaga	1.396.601	0	1.396.601	1.598.838	0	1.598.838
Skuldabréf lánastofnana	3.398.910	0	3.398.910	2.102.819	0	2.102.819
Skuldabréf færð á gangvirði samtals	20.610.967	0	20.610.967	19.835.825	0	19.835.825
Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga	Innlend	Erlend	31.12.2016	Innlend	Erlend	31.12.2015
Skuldabréf með ríkisábyrgð	29.366.417	0	29.366.417	30.311.938	0	30.311.938
Skuldabréf sveitarfélaga	5.273.043	0	5.273.043	5.377.099	0	5.377.099
Skuldabréf lánastofnana	916.583	0	916.583	890.557	0	890.557
Skuldabréf fyrirtækja	7.267.726	0	7.267.726	6.945.420	0	6.945.420
Varúðarniðurfærsla	(66.988)	0	(66.988)	(637.503)	0	(637.503)
	42.756.782	0	42.756.782	42.887.511	0	42.887.511
Útlán til sjóðfélaga	444.979	0	444.979	536.405	0	536.405
Útlán til annarra	406.110	0	406.110	261.630	0	261.630
Varúðarniðurfærsla	(696)	0	(696)	0	0	0
	850.392	0	850.392	798.035	0	798.035
Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga samtals	43.607.174	0	43.607.174	43.685.546	0	43.685.546
Áætlað gangvirði	44.049.273	0	44.049.273	44.112.721	0	44.112.721
Skuldabréf samtals	64.218.141	0	64.218.141	63.521.371	0	63.521.371

32. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum sundurliðast sem hér segir:

	Mynt	Hlutfall		Bókfært verð	
		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Íslensk króna	ISK	97,3%	98,4%	72.081.120	71.841.071
Bandaríkjadalur	USD	2,2%	1,3%	1.632.060	950.711
Evra	EUR	0,2%	0,2%	164.194	138.659
Sterlingspund	GBP	0,1%	0,0%	61.322	0
Dönsk króna	DKK	0,1%	0,1%	55.576	78.826
Aðrar myntir		0,1%	0,0%	65.615	0
		100,0%	100,0%	74.059.887	73.009.267

33. Kröfur

Kröfur á launagreiðendur eru vegna ógreiddra iðgjalda. Aðrar kröfur eru vegna fyrirgramgreidds lífeyris, óuppgærðra viðskipta og ýmissa annarra krafna.

Skýringar

34. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er unninn af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins.

Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlífendatölur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs. Forsendur eru að öðru leyti óbreyttar milli ára.

Samþykktir sjóðsins gera ekki ráð fyrir að iðgjöld til hans og ávöxtun þeirra dugi fyrir lífeyrisgreiðslum. Samkvæmt 22. grein samþykktu sjóðsins greiðir borgarsjóður og aðrir launagreiðendur tiltekinn hundraðshluta lífeyris samkvæmt ákvörðun borgarstjórnar að fenginni umsögn sjóðstjórnar og tryggingastærðfræðings. Það hlutfall var 69% á árinu 2016 og stendur lífeyrissjóðurinn þannig undir 31% af greiddum lífeyri. Miðað við þetta hlutfall til framtíðar verða heildareignir sjóðsins í jafnvægi við heildarskuldbindingar.

Eignir	2016	2015
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í árslok	121.738.129	116.597.718
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í ársbyrjun	116.597.718	111.513.128
Hækkun/lækkun endurmetinnar eignar á árinu	5.140.412	5.084.590
Heildarskuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	99.062.384	92.060.895
Skuldbindingar í ársbyrjun	92.060.895	85.970.458
Hækkun/lækkun skuldbindinga á árinu	7.001.489	6.090.436
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	(1.861.078)	(1.005.846)

Þróun áfallinna lífeyrisskuldbindinga var sem hér segir:

	2016	2015
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	87.291.907	80.748.400
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	9.917.988	9.348.396
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	711.148	740.098
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(4.425.843)	(3.781.817)
Hækkun vegna nýrra lífslíkataflna	1.426.443	0
Hækkun/lækkun vegna annarra breytinga	(655.380)	236.830
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	94.266.262	87.291.907

35. Óinnkallaðar skuldbindingar

Sjóðurinn hefur skuldbundið sig til þátttöku í innlendum framtakssjóðum. Það er óvíst hvenær þessi loforð verða innkölluð og einnig hvort þau verða innkölluð að fullu. Óinnkallaðar skuldbindingar greinast sem hér segir

Innlendir sjóðir	31.12.2016			31.12.2015	
	Mynt	Í mynt	Í ISK	Í mynt	Í ISK
Alda Credit Fund slhf.	ISK		0		396.000
Fjárfestingafélag Atvinnulífsins hf.	ISK		59.000		490.000
Veðskuldabréfasjóður ÍV	ISK		0		171.002
Veðskuldabréfasjóður Landsbréfa	ISK		353.160		0
			412.160		1.057.002

Skýringar

36. Flokkun fjármálagerna

Fjármálagerningar sjóðsins sundurliðast sem hér segir:

	Fært á gangvirði	Útlán	Haldið til gjaldþaga	31.12.2016	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	9.669.710			9.669.710	9.669.710
Skuldabréf	20.610.967	850.392	42.756.782	64.218.141	64.660.240
Bundnar bankainnistæður	172.036			172.036	172.036
	30.452.713	850.392	42.756.782	74.059.887	74.501.986

	Fært á gangvirði	Útlán	Haldið til gjaldþaga	31.12.2015	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	7.731.271			7.731.271	7.731.271
Skuldabréf	19.835.825	798.035	42.887.511	63.521.371	63.948.547
Bundnar bankainnistæður	1.756.624			1.756.624	1.756.624
	29.323.721	798.035	42.887.511	73.009.267	73.436.442

37. Stigskipting gangvirðis

a) Skilgreiningar

Við mat á gangvirði fjáreigna er byggt á viðurkenndum verðmatsaðferðum. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar áreiðanleika þeirra forsendna sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis.

Stig 1

Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2

Gangvirðismatið byggir ekki á skráðum verðum á virkum markaði (stig 1) heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum). Í stig 2 eru færðar fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður.

Stig 3

Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum. Við mat á fjárfestingum sem falla undir stig 3 eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraraðilum fjárfestinga- og fagfjárfestasjóða, söluréttur eða verðmat félagsins byggt á afkomu eða samantölum við sambærilegar fjáreignir.

Sjóðurinn leitast ávallt við að nota verðmatsaðferðir á lægsta mögulega stigi.

b) Flokkun fjáreigna á gangvirði eftir stigi matsaðferðar

Gangvirði fjáreigna á gangvirði skiptist sem hér segir eftir stigi verðmatsaðferðar:

	31.12.2016	31.12.2015
Stig 1	30.026.216	29.050.253
Stig 2	425.836	269.812
Stig 3	661	3.656
	30.452.713	29.323.721

c) Þróun fjáreigna sem falla undir stig 3

Gangvirði fjáreigna á gangvirði skiptist sem hér segir eftir stigi verðmatsaðferðar:

	31.12.2016
Staða 1.1	3.656
Selt á árinu/afborganir	(3.605)
Vextir og matsbreytingar	610
Staða 31.12	661

Skýringar

Áhrif upptöku reglna FME nr. 335/2015 á ársreikning sjóðsins

38. Reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða

Í mars 2015 setti Fjármálaeftirlitið (FME) nýjar reglur nr. 335/2015 um framsetningu og innihald ársreikninga lífeyrissjóða. Reglurnar tóku þegar gildi og leystu af hólmi eldri reglur FME nr. 55/2000 um gerð ársreikninga lífeyrissjóða. Með reglum FME nr. 916/2015 var sjóðum veitt heimild til að fresta upptöku reglna nr. 335/2015 um eitt ár, þ.e. til reikningsársins 2016. Sjóðurinn nýtti sér þessa undanþáguheimild og er þetta því fyrsti ársreikningur sjóðsins sem er birtur skv. reglum FME nr. 335/2015.

Um er að ræða heildstæða breytingu á reikningsskilaaðferðum er varðar flokkun, framsetningu og mat fjölmargra liða reikningsskilanna. Gerðar eru ítarlegri kröfur um skýringar vegna ýmissa þátta, t.d. áhættustýringar, stjórnarháttar og þóknana til fjármálafyrirtækja auk þess sem framsetning sjóðstreymis breytist verulega. Jafnframt er gerð krafa um að samanburðartölur séu leiðréttaðar með tilliti til nýju reglnanna.

Yfirfærsla í reikningsskil samkvæmt nýjum reglum er 1. janúar 2015. Sjóðurinn gerir upphafsefnahagsreikning sinn miðað við þann dag. Reikningsskil þessi miðast við 31. desember 2016. Gildistökudagur nýju reglnanna er 1. janúar 2016.

a) Breyting á mati

Samkvæmt fyrri reglum færði sjóðurinn öll verðbréf með föstum tekjum á afskrifuðu kostnaðarverði, þ.m.t. alla skuldabréfaeign m.v. ávöxtunarkröfu við kaup. Meginreglan í nýjum reglum er að færa alla fjármálagerninga á gangvirði. Þó er áfram heimilt að færa skuldabréf sem halda á til gjalddaga á afskrifuðu kostnaðarverði.

Stefna sjóðsins er að fylgja þeirri meginreglu sem sett er fram í reglunum nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða og meta fjármálagerninga á gangvirði. Virk verðmyndun með skuldabréf er misjafnlega mikil eftir flokkum. Því hefur sjóðurinn ákveðið að nýta sér heimildina í þeim tilvikum sem að skuldabréf eru ekki skráð á skipulögðum verðbréfamarkaði og hafa ekki virka verðmyndun í formi viðskiptavaktar. Matsbreyting sem leiðir af breytingu mats framangreindra skuldabréfaflokka úr afskrifuðu kostnaðarverði í gangvirði skýrir þá breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris sem sett er fram í eftirfarandi töflum.

Matsbreytingin hefur ekki áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

b) Tryggingafræðileg staða

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar er nú sett fram í fyrsta sinn sem aðalýfirlit, en í fyrri reikningsskilareglum voru upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu eingöngu settar fram í skýringum. Aðferðafræði við mat á tryggingafræðilegri stöðu er óbreytt m.v. fyrri reikningsskil.

c) Breyting á framsetningu

Fjölmargar breytingar eru gerðar á flokkun og framsetningu liða í efnahagsreikningi og yfirliti um breytingu á hreinni eign. Flokkun fjárfestinga í efnahagsreikningi er m.a. breytt og jafnframt framsetningu tekna af þeim. Í eftirfarandi töflum er leitt fram hvar helstu breytingar vegna framsetningar koma fram.

Breyting á framsetningu hefur engin áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris eða tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

39. Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris

Áhrif upptöku reglna nr. 335/2015 á hreina eign til greiðslu lífeyris eru sem hér segir:

	1.1.2015	31.12.2015
Hrein eign til greiðslu lífeyris samkvæmt reglum nr. 55/2000	68.076.972	72.230.086
Breytingar á reikningshaldslegu mati skuldabréfa	338.345	995.705
Hrein eign til greiðslu lífeyris samkvæmt reglum nr. 335/2015	68.415.317	73.225.791

Skýringar

40. Breyting á efnahagsreikningi 1. janúar 2015

Uptaka reglna nr. 335/2015 hefur eftirfarandi breytingar í för með sér á efnahag sjóðsins þann 1. janúar 2015.

Samkvæmt eldri reglum FME nr. 55/2000	1.1.2015	Mats- breytingar	Breytt framsetning	1.1.2015	Samkvæmt nýjum reglum FME nr. 335/2015
Eignir					
Fjárfestingar					Fjárfestingar
Verðbréf með breytilegum tekjum	6.965.516			6.965.516	Eignarhlutir í félögum og sjóðum
Verðbréf með föstum tekjum	59.347.119	338.345	797.476	60.482.940	Skuldabréf
Veðlán	797.476		(797.476)		
Bankainnistæður	407.813			407.813	Bundnar bankainnistæður
Fjárfestingar samtals	67.517.925	338.345	0	67.856.270	Fjárfestingar samtals
Kröfur					Kröfur
Kröfur á launagreiðendur	16.558			16.558	Kröfur á launagreiðendur
Aðrar kröfur	245.016			245.016	Aðrar kröfur
Kröfur samtals	261.575	0	0	261.575	Kröfur samtals
Aðrar eignir					Ýmsar eignir
Sjóður og veltiinnlán	356.760			356.760	Handbært fé
Aðrar eignir samtals	356.760	0	0	356.760	Ýmsar eignir samtals
Eignir samtals	68.136.259	338.345	0	68.474.604	Eignir samtals
Aðrar skuldir					Skuldir
Ýmsar skuldir	59.287			59.287	Aðrar skuldir
Aðrar skuldir samtals	59.287	0	0	59.287	Skuldir samtals
Hrein eign til greiðslu lífeyris	68.076.972	338.345	0	68.415.317	Hrein eign til greiðslu lífeyris

Skýringar

41. Breyting á efnahagsreikningi 31. desember 2015

Uptaka reglna nr. 335/2015 hefur eftirfarandi breytingar í för með sér á efnahag sjóðsins þann 31. desember 2015.

Samkvæmt eldri reglum FME nr. 55/2000	31.12.2015	Mats- breytingar	Breytt framsetning	31.12.2015	Samkvæmt nýjum reglum FME nr. 335/2015
Eignir					
Fjárfestingar					Fjárfestingar
Verðbréf með breytilegum tekjum	7.731.271			7.731.271	Eignarhlutir í félögum og sjóðum
Verðbréf með föstum tekjum	61.727.631	995.705	798.035	63.521.371	Skuldabréf
Veðlán	798.035		(798.035)		
Bankainnistæður	1.756.624			1.756.624	Bundnar bankainnistæður
Fjárfestingar samtals	72.013.562	995.705	0	73.009.267	Fjárfestingar samtals
Kröfur					Kröfur
Kröfur á launagreiðendur	10.119		17.848	27.966	Kröfur á launagreiðendur
Aðrar kröfur	278.530			278.530	Aðrar kröfur
Kröfur samtals	288.649	0	17.848	306.496	Kröfur samtals
Aðrar eignir					Ýmsar eignir
Sjóður og veltiinnlán	104.552			104.552	Handbært fé
Aðrar eignir samtals	104.552	0	0	104.552	Ýmsar eignir samtals
Eignir samtals	72.406.762	995.705	17.848	73.420.315	Eignir samtals
Aðrar skuldir					Skuldir
Ýmsar skuldir	176.677		887	887	Áfallinn kostn. og fyrirframinnh. tekjur
Aðrar skuldir samtals	176.677	0	17.848	194.524	Skuldir samtals
Hrein eign til greiðslu lífeyris	72.230.086	995.705	0	73.225.791	Hrein eign til greiðslu lífeyris

Skýringar

42. Breyting á yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2015

Uptaka reglna nr. 335/2015 hefur eftirfarandi breytingar í för með sér á yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris á árinu 2015.

Samkvæmt eldri reglum FME nr. 55/2000	2015	Mats- breytingar	Breytt framsetning	2015	Samkvæmt nýjum reglum FME nr. 335/2015
Iðgjöld					Iðgjöld
Iðgjöld sjóðfélaga	95.535			95.535	Iðgjöld sjóðfélaga
Iðgjöld launagreiðenda	224.544			224.544	Iðgjöld launagreiðenda
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(2.924)			(2.924)	Réttindaflutningur og endurgreiðslur
		0	0	317.155	
Sérstök aukaframlög	1.792.121			1.792.121	Sérstök aukaframlög
Iðgjöld samtals	2.109.276	0	0	2.109.276	Iðgjöld samtals
Lífeyrir					Lífeyrir
Lífeyrir	(3.601.583)			(3.601.583)	Heildarfjárhæð lífeyris
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	(4.616)			(4.616)	Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	(68)			(68)	Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris
Lífeyrir samtals	(3.606.267)	0	0	(3.606.267)	Lífeyrir samtals
Fjárfestingatekjur					Hreinar fjárfestingatekjur
Tekjur af eignarhlutum	899.743		1.583.832	2.483.575	Hreinar tekjur af eignarhl. í fél. og sj.
Vaxtatekjur og gengismunur	4.960.199	657.360	(1.671.147)	3.946.412	Hreinar tekjur af skuldabréfum
Breyting á niðurfærslu	(1.521)		1.521		
			76.070	76.070	Vaxtatekjur af bundnum bankainnist.
			9.464	9.464	Aðrar fjárfestingatekjur:
			245	245	Vaxtatekjur af handbæru fé
			15	15	Vaxtatekjur af iðgj. og öðrum kröfum
					Ýmsar fjárfestingatekjur
Fjárfestingatekjur samtals	5.858.422				
Fjárfestingagjöld					
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	(60.393)		60.393		
Önnur fjárfestingagjöld	(57.334)			(57.334)	Fjárfestingagjöld
Fjárfestingagjöld samtals	(117.727)				
		657.360	60.393	6.458.448	Hreinar fjárfestingatekjur samtals
Rekstrarkostnaður					Rekstrarkostnaður
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	(90.590)		(60.393)	(150.984)	Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður
Rekstrarkostnaður samtals	(90.590)	0	(60.393)	(150.984)	Rekstrarkostnaður samtals
Hækkun á hreinni eign á árinu	4.153.114	657.360	0	4.810.474	Breyting á hreinni eign til gr. lífeyris
Hrein eign frá fyrra ári	68.076.972	338.345		68.415.317	Hrein eign frá fyrra ári
Hrein eign í lok árs til greiðslu lífeyris	72.230.086	995.705	0	73.225.791	Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs

Skýringar

Áhættustýring

43. Áhættustýring og áhættuþættir í starfsemi

Stjórn lífeyrissjóðsins ber ábyrgð á að til staðar sé virkt áhættueftirlit með starfsemi sjóðsins. Hún hefur mótað og sett áhættustefnu og stefnu um áhættuvilja. Á grundvelli áhættustefnu felur stjórn framkvæmdastjóra og sviðsstjóra áhættustýringar umsjón með áhættueftirliti en framkvæmd stefnunnar dreifist á starfsmenn eftir ábyrgðarsviði. Áhættustefna sjóðsins var yfirfarin á árinu 2016 og var uppfærð stefna samþykkt af stjórn þann 19.12.2016.

Áhættueftirlit er að stærstum hluta framkvæmt með skilgreindum og tímasettum eftirlitsaðgerðum, virku innra eftirliti og reglubundnu áhættumati. Aðferð sjóðsins við mat á áhættu byggir m.a. á alþjóðlegum ISO/IEC stöðlum sem aðlagðir hafa verið að starfsemi sjóðsins. Staðlarnir ná yfir uppbyggingu og skilgreiningar á lykilhugtökum áhættustýringar og upplýsingaöryggi.

Tilgangur með áhættustefnu sjóðsins er að auka öryggi í rekstri hans þannig að áhætta er metin fyrir ákvörðunartöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni. Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind samkvæmt leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingadeilda lífeyrissjóða og leiðbeinandi tilmælum um upplýsingakerfi eftirlitsskyldra aðila.

Í áhættustefnu sjóðsins eru skilgreindir fimm meginflokkar áhættu þ.e. fjárhagsáhætta (markaðsáhætta), mótaðilaáhætta, lífeyristryggingaráhætta, lausafjárahætta og rekstraráhætta. Í hverjum meginflokki áhættu eru skilgreindir undirflokkar.

44. Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á markaðsvirði eigna þ.e. breyting á vöxtum, gengi gjaldmiðla, virði verðbréfa eða öðrum þáttum sem ráðast af aðstæðum á markaði. Fjárhagslegri áhættu má skipta í nokkra flokka:

a) Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta er hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa og þar af leiðandi til hækkunar á skuldbindingum sem hlutfall af eignum. Ef vextir hækka lækkar verð skuldabréfa sem getur leitt til þess að sjóðurinn þurfi að innleysa gengistap við sölu sem keypt voru á lægri vöxtum. Lækkandi vaxtaumhverfi getur leitt til lækkunar á ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar skuldabréf í eigu sjóðsins eru á gjalddaga eða greidd upp fyrir lokagjalddaga.

Sjóðurinn er lokaður þannig að iðgjöld fara lækkandi ár frá ári. Hækkun á lífeyrisbyrði er mætt með framlagi launagreiðanda og sölu eigna. Endurfjárfestingaráhættan er því takmörkuð en vaxtaáhætta er til staðar.

Hluti skuldabréfa sjóðsins er færður til bókar á gangvirði og hluti á á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta (-1%) og hins vegar að ávöxtunarkrafan hækki um 100 punkta (+1%).

	Skuldabréf færð á gangvirði			Skuldabréf færð á gangvirði		
	Verðtryggð	Óverðtryggð	31.12.2016	Verðtryggð	Óverðtryggð	31.12.2015
Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris						
100 punkta lækkun ávöxtunarkröfu	1.768.037	169.420	1.937.457	1.768.294	87.176	1.855.469
100 punkta hækkun ávöxtunarkröfu	(1.518.809)	(156.213)	(1.675.022)	(1.513.263)	(80.466)	(1.593.729)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði						
100 punkta lækkun ávöxtunarkröfu			75.999.087			75.081.260
100 punkta hækkun ávöxtunarkröfu			72.386.607			71.632.062
Áhrif á tryggingafræðilega stöðu						
100 punkta lækkun ávöxtunarkröfu	1,8%	0,2%	2,0%	1,9%	0,1%	2,0%
100 punkta hækkun ávöxtunarkröfu	-1,5%	-0,2%	-1,7%	-1,6%	-0,1%	-1,7%
Tryggingafræðileg staða (án framlags launagreiðanda) eftir breytt gangvirði						
100 punkta lækkun ávöxtunarkröfu			-26,5%			-22,8%
100 punkta hækkun ávöxtunarkröfu			-30,1%			-26,5%

b) Uppgreiðsluáhætta

Áhætta tengd uppgreiðslu skuldabréfa fyrir gjaldaga en hluti skuldabréfa sjóðsins er með uppgreiðsluheimild. Ef skuldabréf eru greidd upp fyrir lokagjalddaga þarf sjóðurinn hugsanlega að endurfjárfesta á lægri vöxtum en sem nemur vöxtum uppgreiddra skuldabréfa.

Skýringar

c) Markaðsáætla

Markaðsáætla er hættan á fjárhagslegu tapi vegna verðbreytinga á fjármálagerningum sem skráðir eru á markaði eða hafa beina tengingu við skráð markaðsbréf. Fé í húfi þ.e. VaR (Value at Risk) er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta flókt/sveiflur eignasafna og með því er unnt að skoða sviðsmyndir til að meta markaðsáætlu.

Stór hluti eigna sjóðsins er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Markaðsverðbréf ásamt handbæru fé mynda stærsta hluta þeirra eigna sem ætlað er að standa á móti lífeyrisskuldbindingu sjóðsins. Fjárfestingar sjóðsins í markaðsverðbréfum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum sjóðsins í óskráðum eignum.

	Bókfært verð		Hlutfall af hreinni eign	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	8.436.472	7.401.068	11,4%	10,1%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	1.233.238	330.204	1,7%	0,5%
Innlend skuldabréf á gangvirði	20.610.967	19.835.825	27,8%	27,1%
	30.280.677	27.567.097	40,9%	37,6%

	Innlendir	Erlendir	31.12.2016	Innlendir	Erlendir	31.12.2015
Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris						
5% lækkun gangvirðis	(1.452.372)	(61.662)	(1.514.034)	(1.361.845)	(16.510)	(1.378.355)
10% lækkun gangvirðis	(2.904.744)	(123.324)	(3.028.068)	(2.723.689)	(33.020)	(2.756.710)

Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði

5% lækkun gangvirðis			72.547.596			71.847.436
10% lækkun gangvirðis			71.033.562			70.469.081

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu

5% lækkun gangvirðis	-1,5%	-0,1%	-1,5%	-1,5%	0,0%	-1,5%
10% lækkun gangvirðis	-2,9%	-0,1%	-3,1%	-3,0%	0,0%	-3,0%

Tryggingafræðileg staða (án framlags launagreiðanda) eftir breytt gangvirði

5% lækkun gangvirðis			-30,0%			-26,3%
10% lækkun gangvirðis			-31,5%			-27,8%

Áhrif 5,0% eða 10,0% hækkunar gangvirðis væru samsvarandi, en í gagnstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætingar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins

d) Gjaldmiðlaáætla

Gjaldmiðlaáætla sjóðsins felst í að sveiflur á gengi íslensku krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hins vegar hafi neikvæð áhrif á eignastöðu sjóðsins. Fé í húfi þ.e. VaR (Value at Risk) er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við gjaldeyrissamsetningu eigna og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta flókt/sveiflur eignasafna og með því er unnt að skoða sviðsmyndir til að meta gjaldmiðlaáætlu. Hægt er að stýra gjaldmiðlaáættu með valréttum eða framvirkum samningum en vegna gjaldeyrishafta hefur það ekki verið möguleiki.

Stærsti hluti eigna og skulda sjóðsins er í íslenskum krónum. Í skýringu 21 er að finna upplýsingar um þróun gengis helstu gjaldmiðla í starfsemi sjóðsins.

	Mynt	Eignir	Skuldir	Hrein eign		Hrein eign	
				31.12.2016	Eignir	Skuldir	31.12.2015
Íslensk króna	ISK	72.378.175	295.312	72.082.862	72.252.119	194.524	72.057.595
Bandaríkjadalur	USD	1.632.060	0	1.632.060	950.711	0	950.711
Evra	EUR	164.194	0	164.194	138.659	0	138.659
Sterlingspund	GBP	61.322	0	61.322	0	0	0
Dönsk króna	DKK	55.576	0	55.576	78.826	0	78.826
Aðrar myntir		65.615	0	65.615	0	0	0
		74.356.942	295.312	74.061.629	73.420.315	194.524	73.225.791

Skýringar

	31.12.2016	31.12.2015
Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris		
5% styrking íslensku krónunnar	(98.938)	(58.410)
10% styrking íslensku krónunnar	(197.877)	(116.820)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði		
5% styrking íslensku krónunnar	73.962.691	73.167.381
10% styrking íslensku krónunnar	73.863.753	73.108.971
Áhrif á tryggingafræðilega stöðu		
5% styrking íslensku krónunnar	-0,1%	-0,1%
10% styrking íslensku krónunnar	-0,2%	-0,1%
Tryggingafræðileg staða (án framlags launagreiðanda) eftir breytt gangvirði		
5% styrking íslensku krónunnar	-28,6%	-24,9%
10% styrking íslensku krónunnar	-28,7%	-24,9%

Áhrif 5,0% eða 10,0% veikingar íslensku krónunnar væru samsvarandi, en í gagnstæða átt.

e) Ósamræmisáætla

Ósamræmisáætla vísar til ósamræmis í breytingum á markaðsverði og skuldbindinga. Ósamræmisáætla hjá sjóðnum er mikil og endurspeglar m.a. í að:

- Eignir til greiðslu lífeyris sem hlutfall af lífeyrisskuldbindingum er neikvætt sem nemur 28,5% þegar framlag launagreiðanda er ekki meðtalið.
- Eignir eru ekki verðtryggðar að fullu.
- Lífeyrisskuldbindingar eru tryggðar með vísitölu lífeyrisskuldbindinga opinberra starfsmanna sem hefur hækkað mun meira en sem nemur hækkan verðbólgu á árinu 2015 og 2016. Sjá töflu í kafla um verðbólguáætlu.

Álagspróf eða næmnipróf eru dæmigerð próf til að meta ósamræmið á milli eigna og skuldbindinga. Með prófunum er reynt að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir eignum og skuldbindingum.

f) Verðbólguáætla

Verðbólguáætla er sú áætla að verðbólga valdi hækkan á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun eigna. Verðbólguáætla er viðvarandi í rekstri sjóðsins, annars vegar vegna þess að lífeyrisskuldbindingarnar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er samansett af verðtryggðum og óverðtryggðum eignum og hins vegar vegna þess að eignir skv. tryggingafræðilegri úttekt til greiðslu lífeyris eru 22,9% af skuldbindingum sjóðsins. Verðtryggðar eignir sjóðsins eru sem hér segir:

	Bókfært verð		Hlutfall af hreinni eign	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	42.610.413	43.124.774	57,5%	58,9%
Útlán	851.088	798.035	1,1%	1,1%
Önnur skuldabréf	14.589.856	14.499.444	19,7%	19,8%
Verðtryggðar eignir	58.051.357	58.422.252	78,4%	79,8%
Áfallin lífeyrisskuldbinding	94.266.262	87.291.907	127,3%	119,2%
Verðtryggingarjöfnuður	(36.214.905)	(28.869.654)	-48,9%	-39,4%

Þróun vísitalna á tímabilinu

	2016	2015
Vísitala neysliverðs	+2,1%	+2,0%
Vísitala lífeyrisskuldbindinga opinberra starfsmanna	+11,3%	+8,6%

g) Áætla vegna eigna og skuldbindinga utan efnahagsreiknings

Áætla felst í breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Sem dæmi um slíkar eignir og skuldbindingar má nefna framvirka samninga, afleiðusamninga og skuldbindandi samninga um fjárfestingar. Ekki eru til staðar opnir og útistandandi framvirkir gjaldmiðlasamningar og afleiður hjá sjóðnum. Sjóðurinn hefur skuldbundið sig til þátttöku í innlendum framtakssjóðum. Nánar er fjallað um þær í skýringu 35.

Skýringar

45. Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi ef mótaðili í viðskiptum eða útgefandi fjármálagernings getur ekki staðið við skuldbindingu sína gagnvart sjóðnum eða uppfylli ekki ákvæði samnings. Mótaðilaáhætta er skipt í útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta, afhendingaráhætta og uppgjörsáhætta. Með greiningu á mótaðilaáhætta er leitast við að meta hættuna á því að gagnaðilar fjármálagernings standi ekki við skuldbindingar sínar.

a) Samþjöppunaráhætta

Hættan á lítilli dreifingu mótaðila lífeyrissjóðs.

b) Landsáhætta

Hættan á að fjárfestingar séu of tengdar einu landi eða landsvæði. Í árslok 2016 voru um 97% fjárfestingaeigna safnsins tengt Íslandi og íslenskri mynt.

c) Afhendingaráhætta

Hættan á að mótaðili afhendi ekki verðbréf í samræmi við ákvæði fjármálagernings.

d) Uppgjörsáhætta

Hættan á að mótaðili í viðskiptum, hvort heldur það er mótaðillinn sjálfur eða milligönguaðili, afhendi ekki fjármálagerning eða virði hans eins og um var samið. Sjóðurinn útbýr mánaðarlega vanskilaskýrslur til að fylgjast með stöðu vanskila á hverjum tíma.

e) Útlánaáhætta

Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, vixlar, skuldaviðurkenningar og innlán. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á lánshæfi stærstu útgefenda.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru ríkissjóður, Arion banki hf. og Íslandsbanki hf. Ríkissjóður er með einkunnirnar A-3/BBB+/BBB+ (Moody's/S&P/Fitch) þegar kemur að langtíma skuldbindingum í innlendri mynt. Lánshæfiseinkunn ríkissjóðs var hækkuð í ársbyrjun 2016. Einnig hækkaði lánshæfismat Arion banka og Íslandsbanka á árinu 2016. Lánshæfiseinkunn Arion banka og Íslandsbanka er BBB frá Standard & Poor's á skuldbindingum til langs tíma.

Útlánaáhætta	Bókfært verð		Hlutfall af hreinni eign	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat S&P BBB+	45.206.744	45.531.140	61,0%	62,2%
Mótaðilar með lánshæfismat S&P, BBB	3.614.384	3.099.169	4,9%	4,2%
Útlán	851.088	798.035	1,1%	1,1%
Önnur skuldabréf	14.613.608	14.730.530	19,7%	20,1%
Varúðarniðurfærsla skuldabréfa	(67.684)	(637.503)	-0,1%	-0,9%
Lánshæfismat miðar við 31.12.2016	64.218.141	63.521.371	86,7%	86,7%

Í skýringu 25 er fjallað um þróun varúðarniðurfærslu veðskuldabréfa, en hún lækkaði úr 638 m.kr. í 68 m.kr. á árinu 2016.

Vanskil 90 daga eða lengur	Bókfært verð		Hlutfall af hreinni eign	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Útlán	696	3.608	0,0009%	0,0049%

46. Lífeyristryggingaráhætta

Lífeyristryggingaráhætta er hættan á því að sjóðurinn geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar. Helstu áhættuþættir fyrir sjóðsfélaga eru skerðingaráhætta, iðgjaldaáhætta, umhverfis- og lýðfræðileg áhætta. Til þess að meta lífeyristryggingaráhætta er m.a. horft á hlutfall lífeyris á á móti iðgjöldum, aldurssamsetningu sjóðfélaga og fleira.

a) Skerðingaráhætta

Hættan á að skuldbindingar hækki meira en eignir og skerða þurfi réttindi. Það kemur ekki til þessa hjá sjóðnum þar sem hann nýtur ábyrgðar launagreiðanda sem þýðir að sjóðsfélagar verða ekki fyrir skerðingu á réttindum.

b) Iðgjaldaáhætta

Sjóðurinn er lokaður fyrir nýjum sjóðsfélögum þannig að virkum sjóðfélögum fækkar ár frá ári og iðgjöld lækka. Launagreiðendur greiða mánaðarlega aukaframlag sem er ákveðið hlutfall af greiddum lífeyri sem er endurreiknað af tryggingastærðfræðingi sjóðsins árlega.

c) Umhverfis- og lýðfræðileg áhætta

Hættan á neikvæðri þróun í ytra umhverfi, þ.á.m. félagslegrar og hagrænar breytingar sem auka á lífeyrisbyrði sjóðsins eða takmarki valmöguleika í ávöxtun eigna. Þá er hætta á að lýðfræðilegar forsendur sem notaðar eru við mat á lífeyrisloforðum sjóðsins breytist á þann veg að skuldbindingar hækki umfram áætlanir.

Skýringar

d) Álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013

Áhættustýring sjóðsins framkvæmir álagspróf reglulega samkvæmt leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013 en markmið er að meta hvort tryggingafræðileg staða verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti.

Samkvæmt 39. gr. laga nr. 129/1997 eiga þessi viðmið ekki við um sjóði sem njóta ábyrgðar launagreiðenda. Í lögunum segir að ef tryggingafræðileg athugun leiðir í ljós meira en 10% halla er hlutaðeigandi sjóði skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sínum. Sama gildir ef munur hefur haldist meira en 5% samfelld í fimm ár.

Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar nýtur ábyrgðar launagreiðenda og því eiga ofangreind viðmið ekki við um starfsemi sjóðsins.

e) Niðurstöður álagsprófs

	Tryggingafræðileg staða		Áhrif þáttar	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Núverandi staða (án framlags launagreiðenda)	-28,5%	-24,8%		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%	-31,1%	-27,5%	-2,6%	-2,7%
Líftöflur hliðrast um 2 ár	-33,2%	-30,1%	-4,8%	-5,2%
Örorkulíkur auknar um 10%	-28,5%	-24,9%	-0,1%	-0,1%
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5%	-28,2%	-24,9%	0,3%	-0,1%
Gengisvísitala lækka um 10%	-28,6%	-24,9%	-0,1%	-0,1%
Útlán lækka um 10%	-28,5%	-24,9%	-0,1%	-0,1%
Markaðsskuldabréf lækka um 10%	-30,5%	-27,0%	-2,1%	-2,2%
Erlend hlutabréf lækka um 10%	-28,6%	-24,8%	-0,1%	0,0%
Innlend hlutabréf lækka um 10%	-29,2%	-25,4%	-0,7%	-0,6%

Framsetning á tryggingafræðilegri stöðu breyttist við innleiðingu á reglum FME nr. 335/2015 um ársreikninga. Því vikur álagspróf lítilla frá innsendu álagsprófi til FME.

47. Lausafjárahætta

Lausafjárahætta er hættan á því að sjóðurinn hafi ekki nægjanlegt laust fé til að standa við nauðsynlegar greiðslur t.d. til að greiða lífeyri, gera upp verðbréfavíðskipti eða standa straum af rekstrarkostnaði. Skipta má lausafjárahættu í seljanleikaáættu og útstreymisáættu.

a) Seljanleikaáættu

Seljanleikaáættunni lýtur að áhættunni á því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma, samkvæmt þörfum sjóðsins. Mánaðarlega eru útbúnar lausafjárspár sem sýna vænt fjárflæði næstu 12 mánuði.

Fjárfestingar sjóðsins eru að stærstum hluta í auðseljanlegum eignum, s.s. innlánum, skuldabréfum með ábyrgð ríkissjóðs og öðrum skráðum verðbréfum. Auðseljanlegar eignir sjóðsins sundurliðast sem hér segir:

	Bókfært verð		Hlutfall af hreinni eign	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Innlán	232.195	1.861.176	0,3%	2,5%
Skuldabréf með ríkisábyrgð	18.791.363	19.188.461	25,4%	26,2%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	13.660.704	11.561.102	18,4%	15,8%
Innlend skráð hlutabréf	3.816.729	2.706.216	5,2%	3,7%
Erlend skráð hlutabréf	55.576	78.826	0,1%	0,1%
Innlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	84.225	391.610	0,1%	0,5%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	1.177.662	70.045	1,6%	0,1%
	37.818.455	35.857.437	51,1%	49,0%

b) Útstreymisáættu

Útstreymisáættu vísar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjors samninga, t.d. vegna verðbréfavíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum með framlagi launagreiðanda

	2016	2015
Lífeyrir	4.138.205	3.606.267
Iðgjöld	2.527.342	2.109.276
Lífeyrisbyrði	163,7%	171,0%

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum án framlags launagreiðanda

	2016	2015
Lífeyrir	4.138.205	3.606.267
Iðgjöld	322.227	317.155
Lífeyrisbyrði	1284,2%	1137,1%

Skýringar

48. Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hættan á tjóni vegna ófullnægjandi innri verkferlum, mistaka eða svika starfsmanna, slæmra upplýsingatæknimála eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Skipta má rekstraráhættu m.a. í starfsmannaáhættu, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingatækni, orðsporsáhættu, lagalega áhættu, stjórnmalalega áhættu, úrskurðaráhættu lífeyris, skjalaáhættu, áhættu vegna útvistunar og upplýsingaáhættu.

Undir rekstraráhættu flokkast jafnframt pólitísk áhætta, en hún er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfsemina eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfseminni.

Starfsemi lífeyrissjóðsins er flokkuð í eftirfarandi áhættumatsþætti: Stjórnun og rekstur, fjármál og fjárstýring, iðgjöld og lífeyrisréttindi, fjárfestingar og sjóðastýring, áhættustýring og skýrslugjöf. Hver áhættumatsþáttur er brotinn niður í verkþætti sem reglulega eru áhættumetnir. Til að draga úr rekstraráhættu er unnið eftir verkferlum, vinnureglum og starfslýsingum og eftirlit haft með að þeim sé fylgt, ásamt öðrum reglum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur sett sér samskipta- og starfsreglur auk siðareglna. Innri endurskoðandi fylgist með innra eftirliti sjóðsins auk þess sem endurskoðunarnefnd hefur eftirlit með fyrirkomulagi og virkni eftirlitsins.

Kennitölur

	2016	2015	2014	2013	2012
a) Fjárhagsstaða samkvæmt tryggingafræðilegri úttekt					
Með framtíðar endurgreiðslu launagreiðenda á greiddum lífeyri:					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	22,9%	26,7%	29,1%	27,7%	27,6%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	-26,9%	-23,0%	-18,7%	-19,8%	-18,7%
Án framtíðar endurgreiðslu launagreiðenda á greiddum lífeyri:					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	-28,5%	-24,8%	-21,0%	-23,5%	-22,9%
b) Ávöxtun					
Nafnávöxtun	3,4%	8,4%	5,2%	8,0%	8,0%
Hrein raunávöxtun	1,3%	6,3%	4,1%	4,2%	3,4%
Hrein raunávöxtun (5 ára meðaltal)	3,8%	4,2%	3,8%	3,4%	3,0%
Hrein raunávöxtun (10 ára meðaltal)	3,9%	4,2%	3,9%	3,8%	4,4%
Að teknu tilliti til matsbreytinga vegna upptöku reglna Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða:					
Nafnávöxtun	3,4%	9,3%			
Hrein raunávöxtun	1,3%	7,2%			
Hrein raunávöxtun (5 ára meðaltal)	4,0%	4,4%			
Hrein raunávöxtun (10 ára meðaltal)	4,0%	4,3%			
c) Skipting fjárfestinga eftir eignaflokkum					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	12,5%	10,2%	7,7%	6,8%	3,5%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,6%	0,4%	1,5%	2,5%	1,9%
Skráð skuldabréf	43,8%	42,1%	38,5%	34,9%	35,7%
Óskráð skuldabréf	42,9%	44,9%	51,6%	54,4%	57,2%
Bundnar bankainnistæður	0,2%	2,4%	0,6%	1,4%	1,8%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
d) Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Fjárfestingar í íslenskum krónum	97,3%	98,4%	99,9%	89,2%	81,7%
Fjárfestingar í erlendum myntum	2,7%	1,6%	0,1%	10,8%	18,3%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
e) Fjöldatölur					
Virkir sjóðfélagar					
Virkir sjóðfélagar, meðaltal árs	446	498	562	613	668
Sjóðfélagar í árslok	17.257	17.519			
Lífeyrisþegar, meðaltal árs	3.480	3.299	3.109	3.027	2.906
f) Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	79,0%	77,7%	77,2%	75,0%	73,9%
Örorkulífeyrir	4,4%	5,8%	5,6%	6,5%	7,0%
Makalífeyrir	16,5%	16,4%	17,1%	18,4%	19,0%
Barnalífeyrir	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
g) Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls	2.527.342	2.153.486	2.133.487	2.000.432	1.957.895
Lífeyrir alls	4.138.205	3.681.852	3.344.729	3.081.500	2.954.910
Hreinar fjárfestingatekjur alls	2.605.585	6.458.448	3.531.101	5.055.186	4.745.808
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls	158.883	154.148	130.734	123.530	120.433
Hækkun (lækkun) á hreinni eign	835.839	4.911.299	2.687.397	4.113.841	4.058.081
<i>Vísitala neysluverðs þann 31.12.2016</i>					
h) Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði (lífeyrir/iðgjöld)	163,7%	171,0%	156,8%	154,0%	150,9%
Hreinar fjárfestingatekjur sem hlutfall af meðalstöðu eigna	3,5%	9,1%	5,3%	7,9%	7,9%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls					
Hlutfall af iðgjöldum	6,3%	7,2%	6,1%	6,2%	6,2%
Hlutfall af meðalstöðu eigna	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu 31. desember 2016

A-deild	Skýring	Áfallið	31.12.2016	
			Framtíðar	Samtals
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		69.751.925		69.751.925
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(77.509)		(77.509)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(1.554.890)		(1.554.890)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(1.338.594)		(1.338.594)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(1.899.767)	(145.146)	(2.044.913)
Núvirði framtíðariðgjalda			2.097.300	2.097.300
Hluti launagreiðenda í lífeyrisgreiðslum			50.863.800	50.863.800
Eignir samtals		64.881.165	52.815.954	117.697.119
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		73.702.483	4.152.800	77.855.284
Örorkulífeyrir		1.429.045	56.614	1.485.659
Makalífeyrir		15.082.423	582.143	15.664.566
Barnalífeyrir		11.300	4.565	15.865
Skuldbindingar samtals		90.225.252	4.796.122	95.021.373
Eignir umfram skuldbindingar		(25.344.087)	48.019.832	22.675.746
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2016		-28,1%	1001,2%	23,9%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2016		-24,0%	935,3%	27,8%
	Skýring	Áfallið	31.12.2015	
			Framtíðar	Samtals
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		69.062.015		69.062.015
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(2.137.274)		(2.137.274)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(253.239)		(253.239)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(1.368.290)		(1.368.290)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(1.927.221)	(159.900)	(2.087.121)
Núvirði framtíðariðgjalda			2.160.764	2.160.764
Hluti launagreiðenda í lífeyrisgreiðslum			47.372.353	47.372.353
Eignir samtals		63.375.990	49.373.217	112.749.207
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		67.147.921	4.002.361	71.150.282
Örorkulífeyrir		1.558.581	124.687	1.683.268
Makalífeyrir		14.725.694	636.994	15.362.688
Barnalífeyrir		11.200	4.946	16.146
Skuldbindingar samtals		83.443.396	4.768.988	88.212.384
Eignir umfram skuldbindingar		(20.067.406)	44.604.229	24.536.823
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2015		-24,0%	935,3%	27,8%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2015		-19,6%	752,7%	30,4%

Yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu 31. desember 2016

B-deild

	Skýring	Áfallið	31.12.2016 Framtíðar	Samtals
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		4.309.704		4.309.704
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(4.791)		(4.791)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(96.110)		(96.110)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(82.706)		(82.706)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(85.087)		(85.087)
Eignir samtals		4.041.011	0	4.041.011
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		3.594.394		3.594.394
Örorkulífeyrir		335.626		335.626
Makalífeyrir		110.990		110.990
Skuldbindingar samtals		4.041.011	0	4.041.011
Eignir umfram skuldbindingar		<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2016		0%	0%	0%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2016		0%	0%	0%

	Skýring	Áfallið	31.12.2015 Framtíðar	Samtals
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		4.163.776		4.163.776
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(128.724)		(128.724)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(15.252)		(15.252)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(82.410)		(82.410)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(88.879)		(88.879)
Eignir samtals		3.848.511	0	3.848.511
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		3.399.197		3.399.197
Örorkulífeyrir		346.781		346.781
Makalífeyrir		102.533		102.533
Skuldbindingar samtals		3.848.511	0	3.848.511
Eignir umfram skuldbindingar		<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok 2015		0%	0%	0%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun 2015		0%	0%	0%